

รายงานสรุปผลการดำเนินการเสนอกรมปศุสัตว์
การขับเคลื่อนนโยบายของกรมปศุสัตว์ (DLD Co-Ordinator : DLD-C)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชุมพร

ภารกิจที่ ๓ การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่จังหวัดชุมพร

กิจกรรมย่อย : บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและผ่าตัดทำหมันสุนัขและแมวจรจัด

วัตถุประสงค์ : ๑. เพื่อให้ประชาชน หรือเจ้าของสัตว์เลี้ยง สามารถได้รับบริการ เข้าถึงจุดให้บริการผ่าตัดทำหมันและฉีดวัคซีนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมที่สุด

๒. เพื่อให้เจ้าของสัตว์และประชาชนมีความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าและสามารถเฝ้าระวัง ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์เลี้ยงและดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรคได้ รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมี “การเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธีมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อลดความเสี่ยงการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในคนและสัตว์”

ผลการดำเนินงาน

๑. ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม พร้อมประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้า
เป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ประชาชน จำนวน ๑๑๓ ราย

๓. บริการควบคุมประชากรสุนัขและแมวโดยการผ่าตัดทำหมัน จำนวน ๒๒๙ ตัว

๔. บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขและแมว จำนวน ๓๒๔ ตัว

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน

๑. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอ
๒. ด่านกักกันสัตว์ชุมพร
๓. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร
๔. องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น
๕. เทศบาล
๖. สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชุมพร

ปัญหา-อุปสรรค

๑. ประชาชนนำสัตว์มารับบริการไม่ตรงตามเวลานัด ทำให้การบริหารคิวล่าช้า
๒. สัตว์บางตัวไม่ได้อาหารและน้ำก่อนผ่าตัด ทำให้ไม่สามารถวางยาสลบได้ตามแผน
๓. สถานที่ออกหน่วยบางแห่งมีพื้นที่จำกัด ไม่เอื้อต่อการจัดแบ่งพื้นที่สะอาดและพื้นที่ปนเปื้อน
๔. สภาพอากาศร้อนหรือฝนตก ส่งผลต่อการพักฟื้นสัตว์หลังผ่าตัด
๕. บุคลากรและผู้ช่วยผ่าตัดมีจำนวนจำกัด ทำให้ใช้เวลาปฏิบัติงานนาน
๖. เครื่องมือและอุปกรณ์ผ่าตัดมีจำนวนจำกัด หรือไม่เพียงพอต่อการหมุนเวียนใช้งาน
๗. การควบคุมความสะอาดและการป้องกันการปนเปื้อนในพื้นที่นอกสถานที่ทำได้ยาก
๘. เจ้าของสัตว์บางรายไม่สามารถดูแลสัตว์หลังผ่าตัดได้อย่างเหมาะสม
๙. งบประมาณด้านวัสดุ เวชภัณฑ์ และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงไม่เพียงพอ
๑๐. การจับบังคับสัตว์จรจัดหรือสัตว์ดุทำได้ยาก เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ
๑๑. การติดตามผลหลังผ่าตัดในสัตว์จรจัดทำได้ยาก

ข้อเสนอแนะ

๑. ประชาสัมพันธ์กำหนดการล่วงหน้า
๒. แจ้งข้อปฏิบัติก่อนผ่าตัดแก่เจ้าของสัตว์อย่างชัดเจน ผ่านหนังสือแจ้ง กลุ่ม Line หรือ Facebook ของพื้นที่
๓. ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกสถานที่ที่มีความเหมาะสม และจัดผังพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน
๔. จัดเตรียมเตนท์ พัดลม หรือพื้นที่พักฟื้นที่มีอากาศถ่ายเท และมีแผนสำรองกรณีฝนตก
๕. สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ อาสาปศุสัตว์ และประสานเครือข่ายสัตวแพทย์ในพื้นที่
๖. จัดเตรียมชุดเครื่องมือสำรอง เพิ่มจำนวนชุดผ่าตัด และวางแผนการทำให้ปราศจากเชื้ออย่างเป็นระบบ
๗. จัดทำมาตรฐานการจัดพื้นที่ผ่าตัด และกำกับดูแลอย่างเคร่งครัด
๘. ให้คำแนะนำหลังผ่าตัดเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมช่องทางติดต่อเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อน
๙. งบประมาณเพิ่มเติม และบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย
๑๐. เตรียมอุปกรณ์จับสัตว์ที่เหมาะสม และจัดเจ้าหน้าที่ผ่านการฝึกอบรม
๑๑. ประสานอาสาปศุสัตว์ ผู้นำชุมชน และผู้ดูแลสัตว์ในพื้นที่ร่วมติดตามอาการหลังผ่าตัด

รายงานปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

๑. การสนับสนุนจากผู้บริหารและนโยบายระดับสูง ได้รับการขับเคลื่อนภายใต้พระปณิธานของศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ผ่านโครงการ "สัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า" ทำให้มีความชัดเจนด้านนโยบายและเป้าหมายระดับชาติ ผู้บริหารระดับอำเภอและจังหวัด (เช่น นายอำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด) ให้ความสำคัญและร่วมเป็นประธาน/ผู้กล่าวรายงานในพิธีเปิด สร้างความน่าเชื่อถือ และแรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วม

๒. การบูรณาการความร่วมมือหลายภาคส่วน ระดมความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ภาคเอกชน บุคลากรสาธารณสุข อาสาสมัคร และผู้นำชุมชน ทำให้ทรัพยากรและกำลังคนครอบคลุมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด "สุขภาพหนึ่งเดียว" (One Health) ที่เชื่อมโยงสุขภาพคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน ทำให้การป้องกันโรคมีความยั่งยืนมากกว่าการทำงานแบบแยกส่วน

๓. การให้บริการเชิงรุกและเข้าถึงง่าย จัดหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการฟรีถึงพื้นที่ ทั้งฉีดวัคซีน ทำหมัน และตรวจรักษาสัตว์ป่วยเบื้องต้น ลดภาระค่าใช้จ่ายและอุปสรรคด้านการเดินทางของประชาชน กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณที่ชัดเจน (เช่น ทำหมัน ๘๐ ตัว ฉีดวัคซีน ๑๐๐ ตัวต่อครั้ง) และขยายพื้นที่ให้บริการต่อเนื่องจนครบทุกพื้นที่ ทำให้วัดผลและติดตามความคืบหน้าได้ง่าย

๔. การให้ความรู้และปลูกฝังความรับผิดชอบแก่เจ้าของสัตว์ ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการฉีดวัคซีน/ทำหมัน แต่ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์อย่างถูกสุขลักษณะและมีความรับผิดชอบต่อควาไปด้วย ซึ่งช่วยลดจำนวนสัตว์จรจัดในระยะยาว

๕. การใช้โอกาสเชิงสัญลักษณ์สร้างการมีส่วนร่วม การจัดโครงการเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ (๔ กรกฎาคม) เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนอยากเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น